

An aerial photograph of a city, likely Stockholm, showing a mix of residential buildings, green spaces, and industrial areas. A large body of water is visible in the foreground, with a bridge and some boats. The city is surrounded by forests and hills.

Utökade dialoger under samrådsperioden

**Sammanställning
Södra Värtan, Dnr 2015-O8816**

Utökade dialoger under samrådsperioden

Detaljplanen för Södra Värtan har varit utställd på samråd under perioden 20 december 2016 till 20 februari 2017. Under samrådsperioden har extra insatser gjorts kring dialog- och kommunikation.

Utvecklingen i Södra Värtan medför en stor förändring när delar av hamnområdet blir tät stadsmiljö. Många nya bostads- och kontorsmiljöer och offentliga rum tillkommer där Stockholmare kommer att vistas dagligen. Stadsbyggnadskontoret har därför sett ett behov av en bred och utökad dialog kring områdets utveckling. Dialogerna syftar till att ta tillvara engagemang och kunskap, ge medborgarna inflytande över sin närmiljö samt ge bättre underlag för fortsatt utvecklingsarbete av förslaget. Dialogerna har utförts i nära samarbete med exploateringskontoret som förvaltar marken och ansvarar för utformning av allmänna platser.

Ett fysiskt utskick i form av ett nyhetsbrev om detaljplaneförslaget, samrådet och den digitala dialogen skickades ut under december 2016 till en större omkrets runt planområdet. Stadsbyggnadskontoret höll lördagen den 28/1 samrådsmöte i form av ett öppet hus mellan kl 12-16 i entrén till ICA kvantum, lokalen ligger mitt i det område som planeras. Kontoret valde att förlägga det som ett öppet hus på en helg för att nå medborgare

som annars inte befinner sig i området under vardagar. Eventet var välbesökt, både från närboende men även andra intresserade som bara passerade förbi. Det var också möjligt att på plats fylla i en enkät om utformning av de allmänna platserna.

Fördjupade dialoger

Digital dialog riktad till allmänheten med fokus på utformning av allmänna platser och kopplingar till omgivande områden. Totalt svarade 119 personer på webbenkäten, majoriteten bodde i omkringliggande stadsdelar. Respondenterna svarar brett men önskar i huvudsak gena och tillgängliga kopplingar till Gärdet och tunnelbanan och att området ska planeras med fokus på cykel- och kollektivtrafik (spårvagn och båttrafik). Utöver detta kom ett stort antal idéförslag om programmering av de allmänna platserna (parker, gator och badet) in.

Befintliga företagens erfarenheter och synpunkter på samrådsförslaget samlades in under ett halvdagsseminarium tillsammans med Norra Djurgårdsstadens företagargrupp, ca ett 30-tal företagare närvarade. Södra Värtan har ett stort antal befintliga företag som varit etablerade i området under lång tid vars erfarenheter projektet gärna tar med i planeringen. Företagarna anser att området blir attraktivt att bo i med liv och rörelse under dygnets alla timmar. Det är positivt att området blir mer tillgängligt och öppnas upp vilket ger ökad tryggheten och säkerheten samt större kundunderlag och fler företagsetableringar. De såg även ett

antal farhågor som att kollektivtrafiken behöver byggas ut och förstärkas, antalet p-platser är underdimensionerat, prisnivån blir hög för att nå rätt målgrupper till området samt att stadsdelen måste vara tillgänglig för kunder och leveranser under byggtiden.

Fokusgrupper med unga kvinnor i åldern 12-18 om hur de använder utemiljöer på fritiden samt vad som skulle attrahera dem till området. Kontoret har erfarenheten att unga kvinnor i denna ålderskategori mer sällan deltar i samrådsdialoger varför de valts ut för en fördjupad dialog. Dialogen fördes i slutna diskussionsgrupper med en processledare, vissa grupper har en direkt relation till Södra Värtan andra inte. Intervjugrupperna kom från fyra olika skolor; Gärdesskolan, Hermods gymnasium, Östra Reals gymnasium och Vårbyskolan. Deltagarna ser helst att området planeras så det upplevs ”tryggt” därefter ”mysigt”. Att umgås med vänner är den främsta anledningen att deltagarna skulle besöka Södra Värtan. Respondenterna efterfrågar helst trygga, ljusa och öppna platser där det finns mycket människor, exempelvis öppna ytor för picknick, tillgängliga allmänna bord, restauranger och kaféer. Stor valmöjlighet och utbud är viktigt. För att attrahera unga kvinnor till området anser deltagarna att en dansbana, utegym och att det anordnas aktiviteter som exempelvis dans och yoga är viktigt.

Hur hanteras synpunkterna

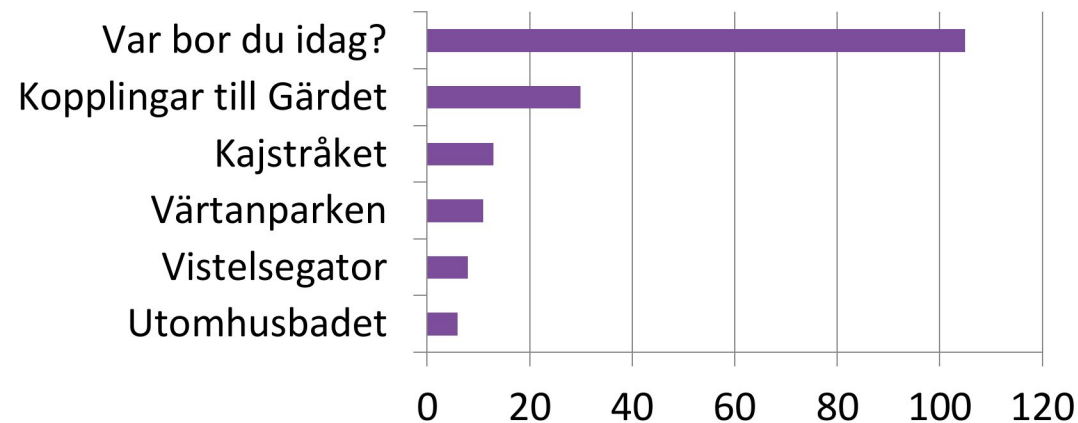
I samband med redovisning efter samråd i stadsbyggnadsnämnden får deltagarna ta del av en sammanställning för respektive dialog. Resultatet kommer sedan att bearbetas inom projektgruppen där representater från flera olika förvaltningar finns. Synpunkter som bedöms kunna hanteras kommer därefter inarbetas i kommande planarbete och utformning av de offentliga rummen. Stadsbyggnadskontoret har redovisat resultatet från dialogerna för de byggaktörer som deltar i områdets planering med förhoppning att de ska inspirera och förbättra deras förslag.

Majoriteten av de inkomna synpunkterna handlar om utformning av de allmänna platserna vilket exploateringskontoret ansvarar för. Arbetet med att ta fram ett förslag för de offentliga rummen pågår under hösten 2017. De landskapsarkitekter som ritat på parkerna, torget, kajerna, vistelsegatorna och badet kommer i dialog med stadsbyggnadskontoret att beakta och inspireras av resultatet från dialogerna. Inför att detaljplanen ställs ut för granskning kommer en redogörelse av vilka synpunkter som har kunna tillgodosetts samt hur redovisas i en separat sammanställning. Detaljplanen planeras att ställas ut för granskning under kvartal 1 2018.

Digital dialog om allmänna platser

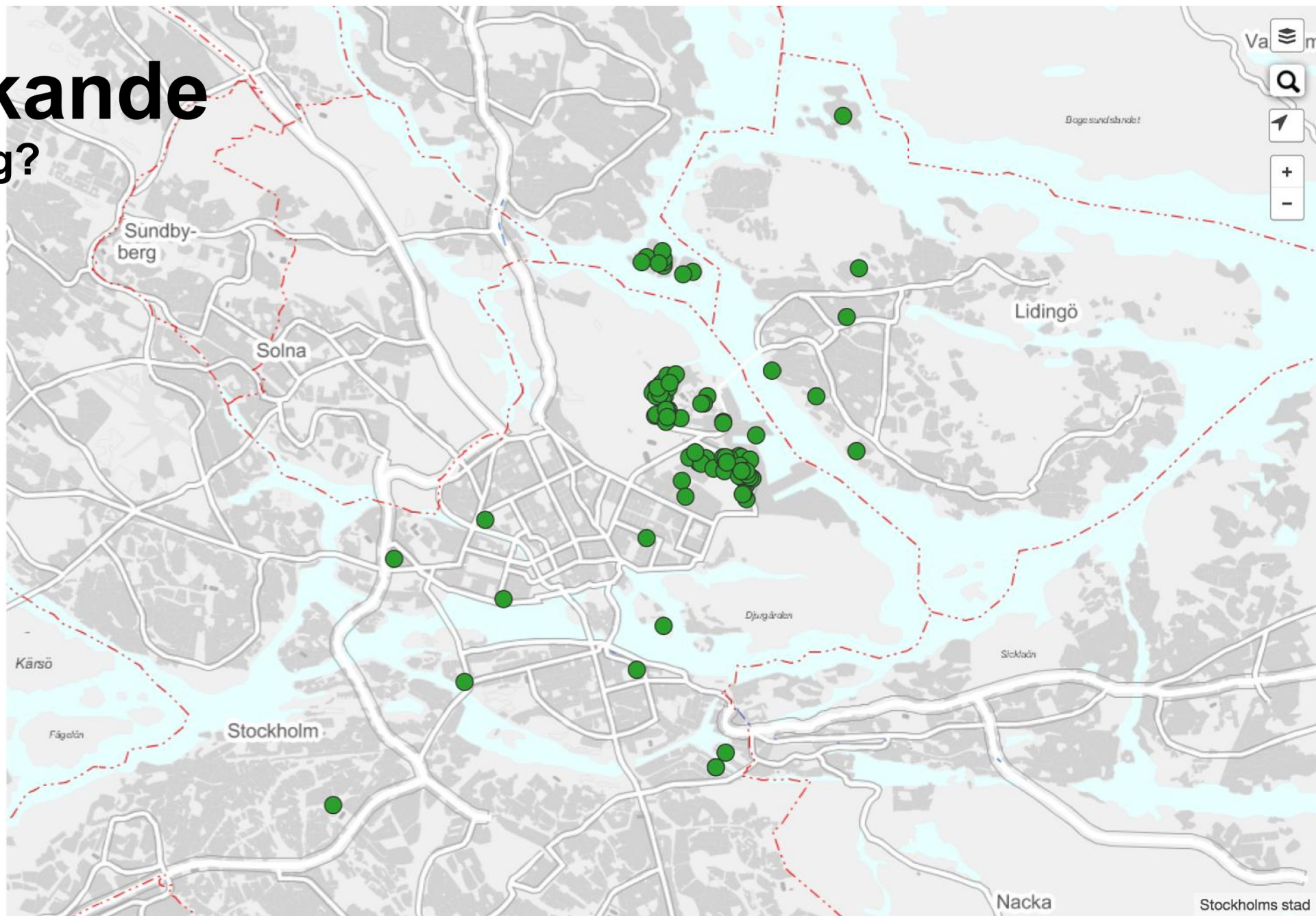
Medverkande

- Antal respondenter: 119
- Antal besökare: 774
- Antal kartnålar som placerats: 173



Medverkande

Var bor du idag?

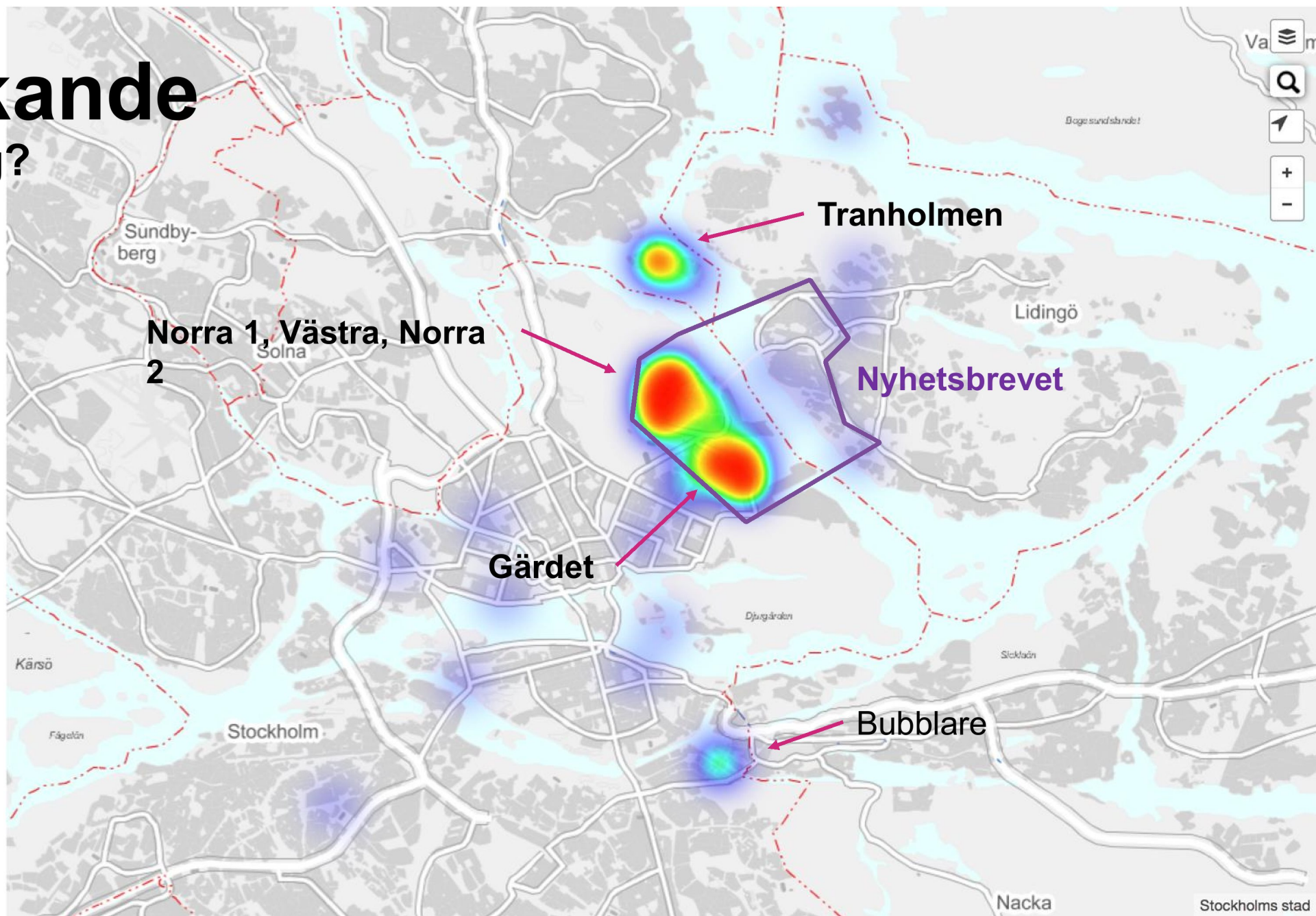


Stockholms
stad

Medverkande

Var bor du idag?

Stort antal svar kommer från området där ett infoblad skickades ut. Stor svarsfrekvens på Gärdet, tidigare etapper NDS och Tranholmen



Kopplingar till Gärdet

Genaste vägen från oss vid Husarviken till Södra Värtan vore via ny förbindelse över norra länken. [---] Bron över järnvägen är inte vettig för någon.

"Storängsbottentriangeln" är en effektiv spärr mellan NDS och Gärdet. Bygg bro eller däck över spår område. Bygg bostäder, parkstråk samt buss- och spårvagnsförbindelse.

Gräv ner och däck över Lidingövägen mellan Tegelvuddsvägen och Södra Fiskartorpsvägen - Bygg bostäder. Ett bra sätt att binda ihop Södra Värtan med Gärdet, Hjorthagen, Nationalstadsparken och Stockholms innerstad.

Min mor bor här. Man kan väl koppla ihop hela Värtahamnsområdet med övriga innerstaden på ett bättre sätt än detta? Som det ser ut nu är det en typisk 60-tals stadsutformning med enklaver var för sig! Det är slut med bilismens tidevarv. Bygg kvarter ända ner till Valhallavägen och öka tätheten och höjden, särskilt vid vattnet så att fler kan få utnyttja det!

Naturlig övergång till hamnen för vidare promenad till NDS

T-station "Hjorthagen". Bättre för Abbesnien, Starkströmmen, Ängsbotten, Västra, Norra 1, Jackproppen, GK4, Värtaverket, Storängsbotten.

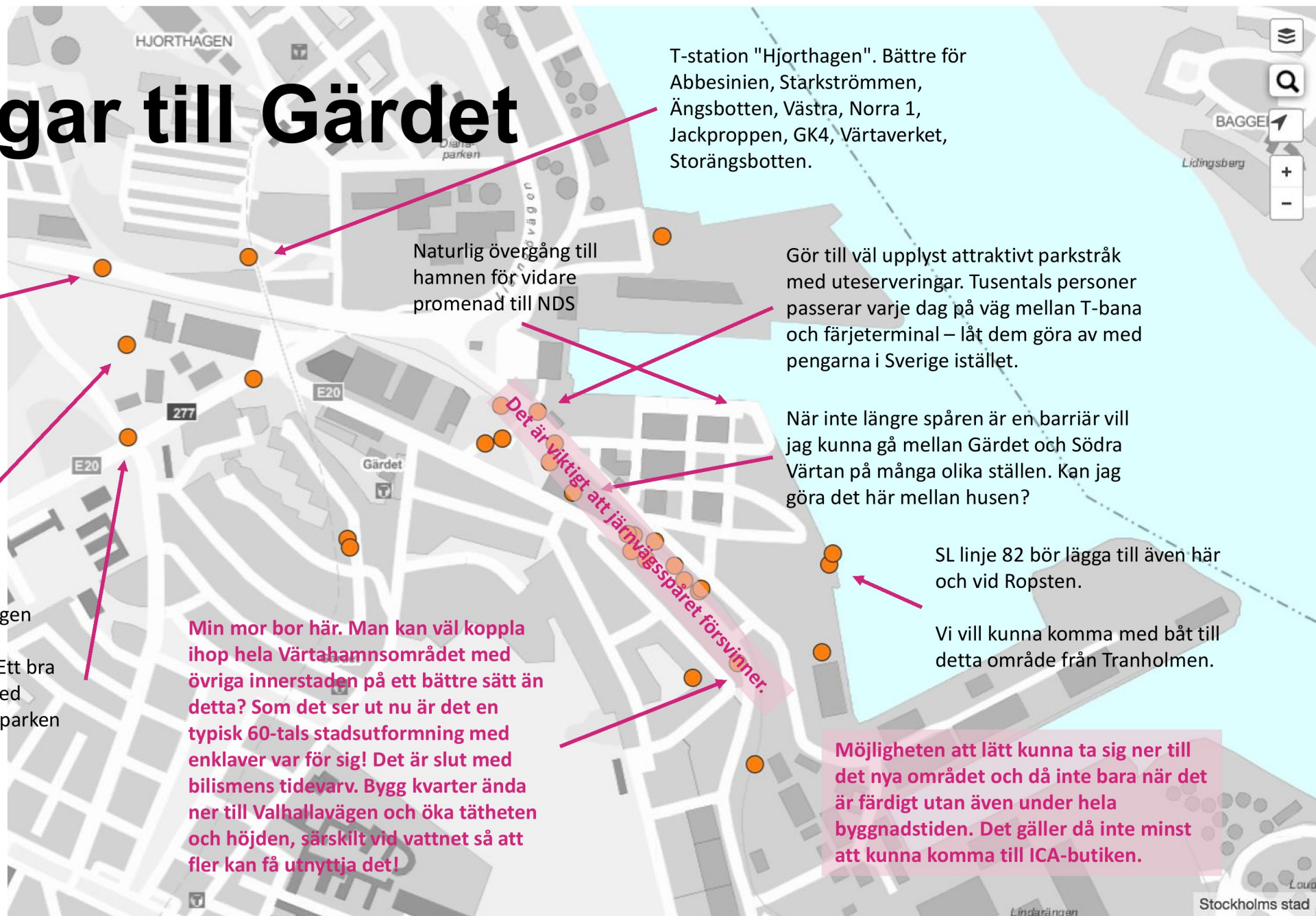
Gör till väl upplyst attraktivt parkstråk med uteserveringar. Tusentals personer passerar varje dag på väg mellan T-bana och färjeterminal – låt dem göra av med pengarna i Sverige istället.

När inte längre spåren är en barriär vill jag kunna gå mellan Gärdet och Södra Värtan på många olika ställen. Kan jag göra det här mellan husen?

SL linje 82 bör lägga till även här och vid Ropsten.

Vi vill kunna komma med båt till detta område från Tranholmen.

Möjligheten att lätt kunna ta sig ner till det nya området och då inte bara när det är färdigt utan även under hela byggnadstiden. Det gäller då inte minst att kunna komma till ICA-butiken.



Kopplingar till Gärdet

Låt spårvägen fortsätta norrut förbi Ropsten, enligt de ursprungliga planerna. Förbind tunnelbanan och spårvägen på bra sätt.

Spårväg City kan dras så att Gärdet och Södra Värtan förbinds. Borde också fortsätta förbi Ropsten t.ex. Bobergsgatan-Storängsvägen-Lidingövägen-Sturegatan-Birger Jarlsgatan-Nybroplan.

Men även för att locka besökare krävs väl utbyggd kollektivtrafik såsom spårväg. Den skulle även knyta ihop norra Djurgården med Södra Värtan på ett bra sätt.

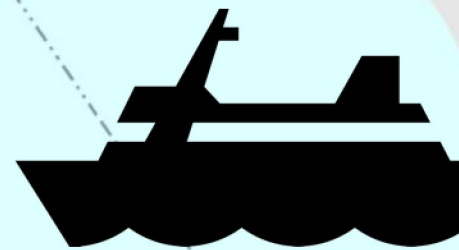
Möjligheten att lätt kunna ta sig ner till det nya området och då inte bara när det är färdigt utan även under hela byggnadstiden. Det gäller då inte minst att kunna komma till ICA-butiken.

It would be attractive to see a park (grass & trees) built up where the current bridge is located on Tegeluddsviadukten and also still allowing for cars to drive across.

In Toronto, Canada they are in the build plans stage of making something similar to "Central Park" idea over the railway tracks where they will put essentially a bridge/tunnel for trains and above it have the park.

- Överdäckning
- Gröna, välskyltade promenadvägar
- Många cykelstråk
- Breda och separata cykelstråk
- Säkra övergångar och bilfria kopplingar
- Många broar
- Coola, intressanta broar
- Täta hållplatser för kollektivtrafiken
- Tätare bussturer
- Och en spårväg...

Kopplingar till Tranholmen



Många är intresserade av bra båtförbindelser med Tranholmen.

Bor på Tranholmen, Södra Värtans närmaste skärgård och är såklart intresserad vad som händer där och hur det nya området kan förbättra även för oss.

Den vattenburna kollektivtrafiken får gärna knyta samman Tranholmen, Stocksund, Lidingö, Södra värtan, Ropsten och Nacka.

Jag vill kunna ta mig till det nya området med båt, vilket skulle bli möjligt om det fanns angränsningsplatser, ungefär som en infartsparkering.

Ofta båtturen boende på Tranholmen. Använder färja linje 81 för pendling eller egen båt.

SL linje 82 bör lägga till även här och vid Ropsten.

Vi vill kunna komma med båt till detta område från Tranholmen.

Vi som bor på Tranholmen nyttjar kollektivtrafik, affärer m.m. på fastlandet men har sällan någonstans att lägga till med båtar (lagligt). En gästbrygga med koppling till t.ex. ICA önskas.

Infartsbrygga för boende på öarna i Värtan som Tranholmen och Storholmen, där vi kan lägga våra båtar för vidare transport med vattenburen lokaltrafik. Även gästbrygga för att kunna besöka butiker, restauranger m.m. Vi är beroende av och använder våra egna båtar dagligen och kan ge liv åt kajområdet året runt, inte bara på sommarmånaderna.

Viktigt att det finns gästplatser för båtar så att vi som bor på näraliggande holmar får tillträde till affärer och annan service.

Båtparkering! Platser för spontan tilläggning för shopping, mat etc samt byte till kollektiva färdmedel (både på land och vatten). Levande kajer med restauranger och båttilläggning för besök och pendling.

Att kunna lägga till med båt för besök eller pendling är viktigt. Det är dock kritiskt att en lösning för att platserna inte blockeras finns, exempelvis registrering via app, märkning av båt eller liknande. Också viktigt att platserna inte är jättedyra.

Vi Tranholmsbor använder våra båtar året runt och kan göra kajstråket levande dygnet och året runt.

Värtanparken

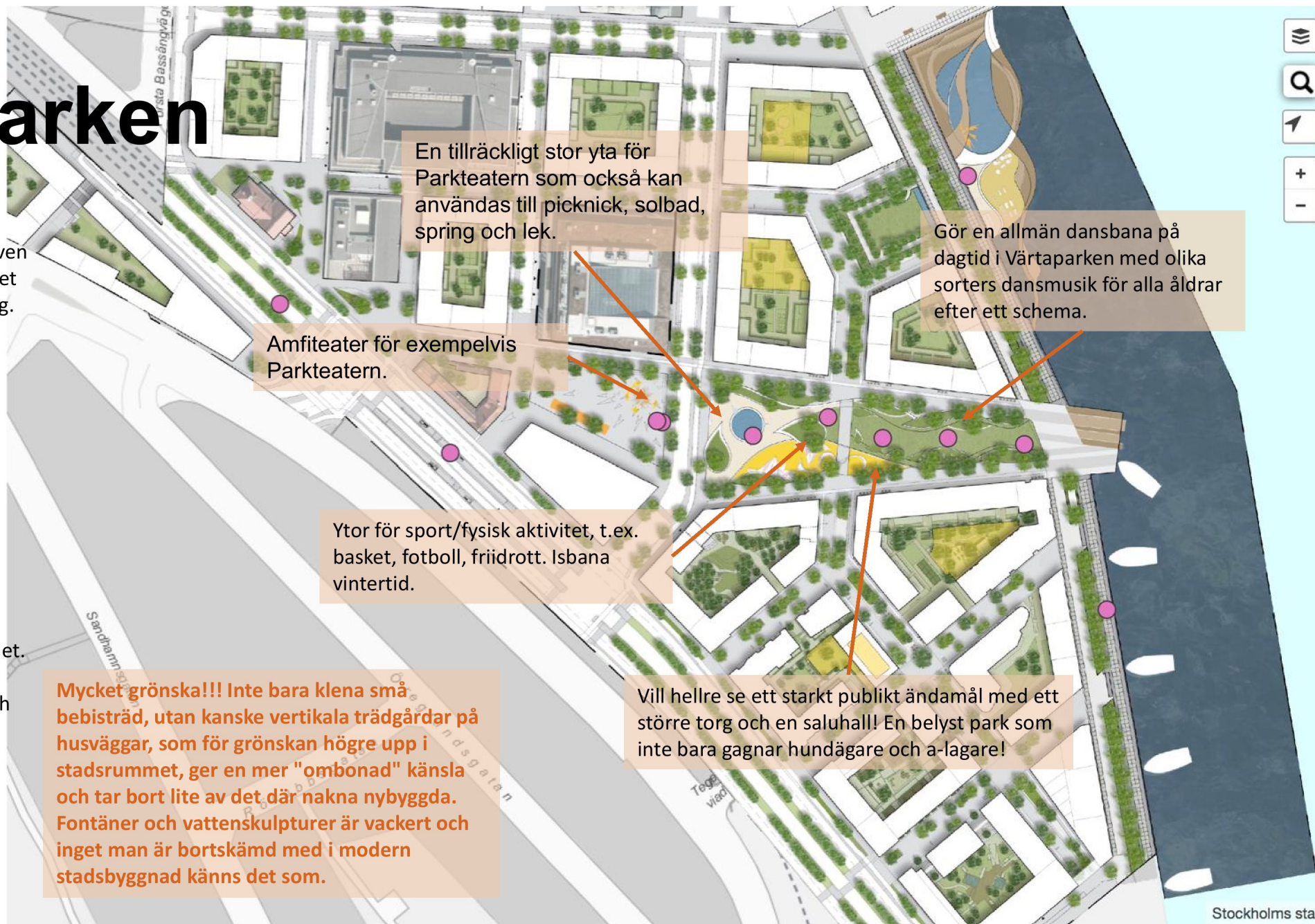
Använd ett barnperspektiv! Titta även på genus och säkerhet. Premiera det som ger trygghet. Mycket belysning.

Det ska vara lätt att ta med sig och slänga sitt skräp så att det alltid är snyggt och städat.

Vacker konst, gärna vattenkonst.

Gröna ytor som får beträdas.
Naturliga material.

Soffor, kaféer och då även sådana samlingsytor som kan attrahera ungdomar att vara kvar i närområdet. Något som gör området levande. Skatepark, klättervägg, aktivitet och rörelse utomhus.



Kajstråket

Caféer, restauranger och uteserveringar

Många sittplatser

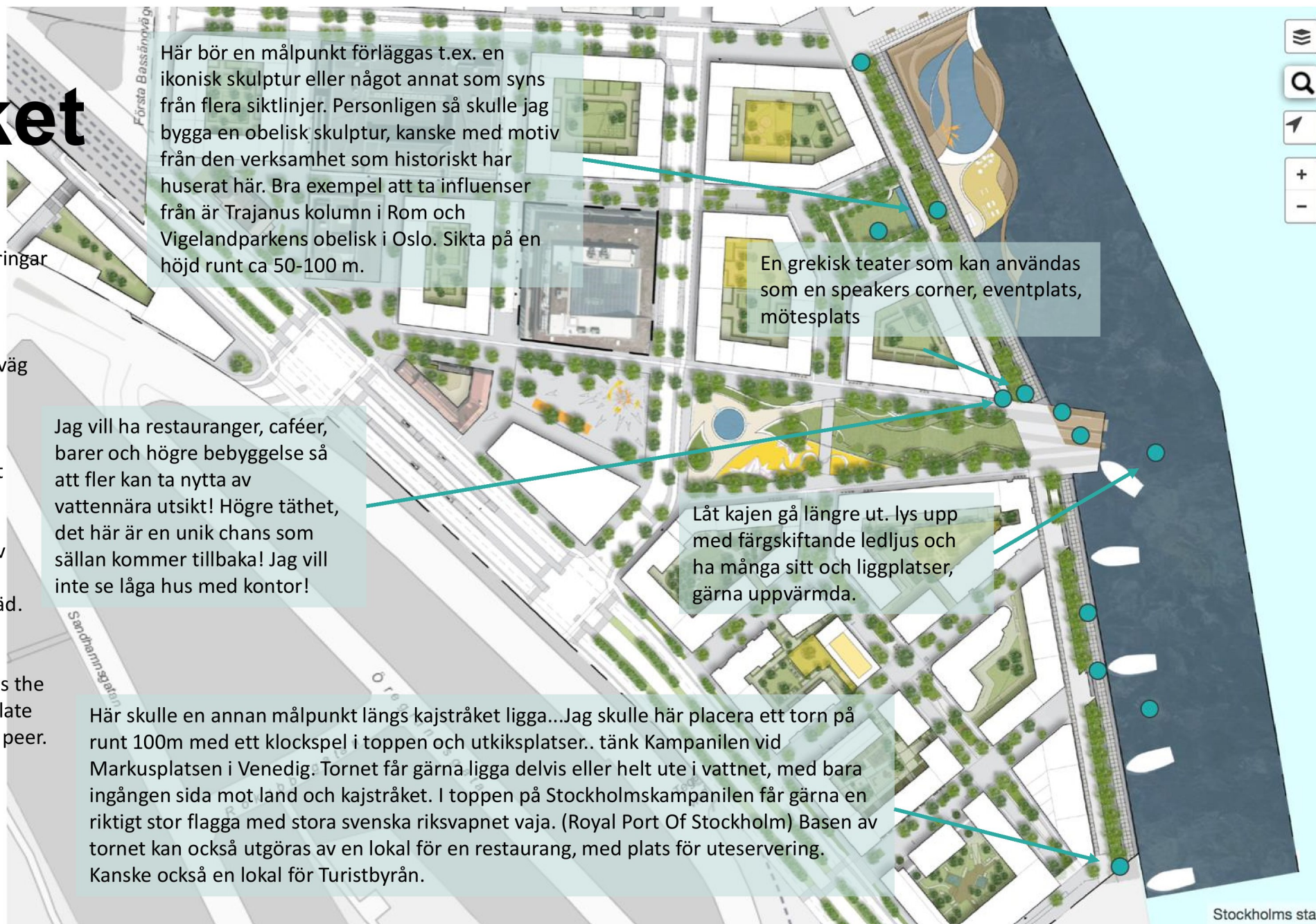
Separation mellan gång- och cykelväg

Cykelparkering

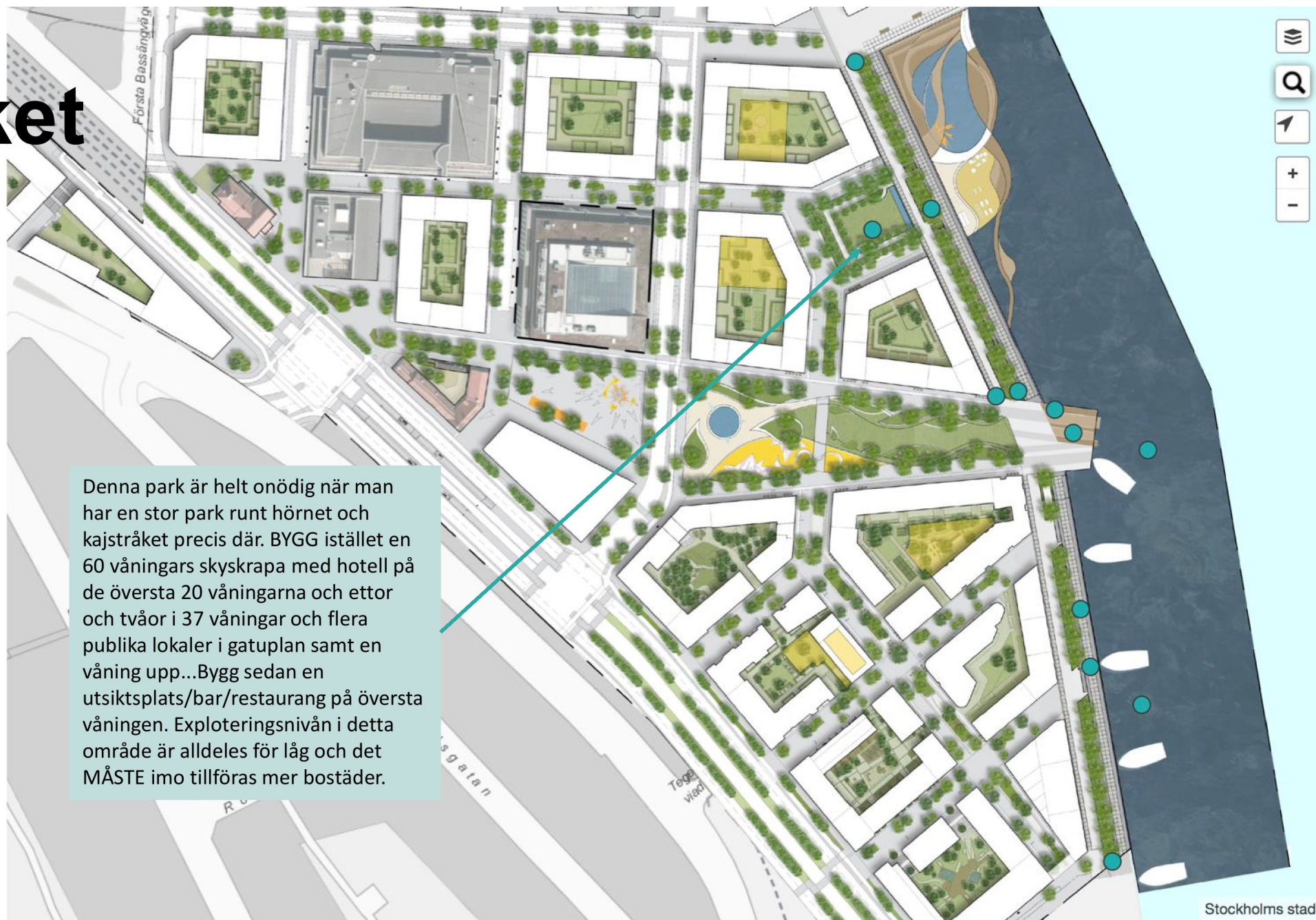
Papperskorgar och offentlig toalett

Promenadvänlighet och access.
Möjlighet att sitta ned och njuta av vatten och fina dagar, soldäck ut i vattnet. Gärna i någon allé med träd.

Lots of green space. The walk on Kungholmen / Norra Malarstrand is the finest in Stockholm. It should emulate that and bring nature out along the pier.

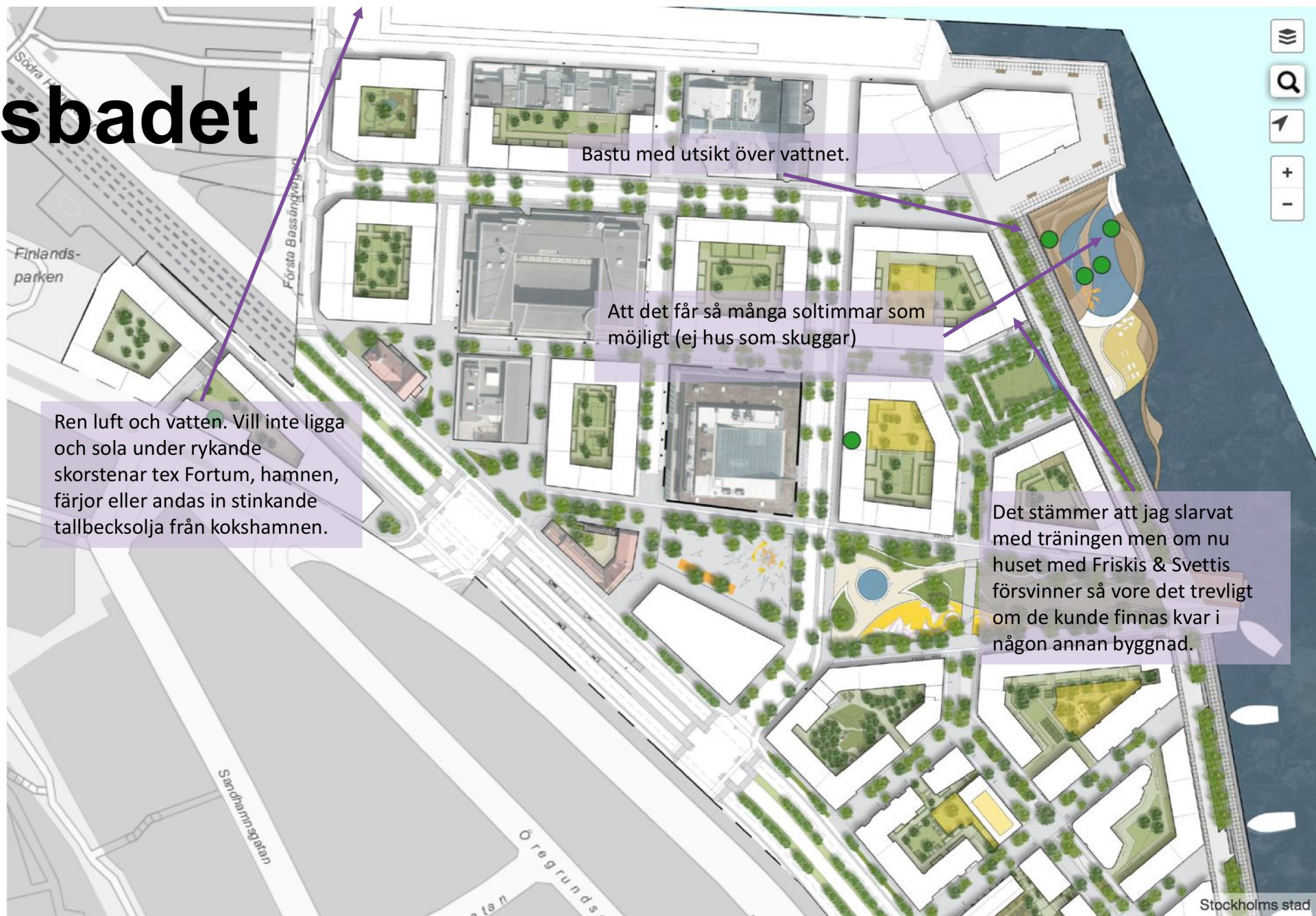


Kajstråket



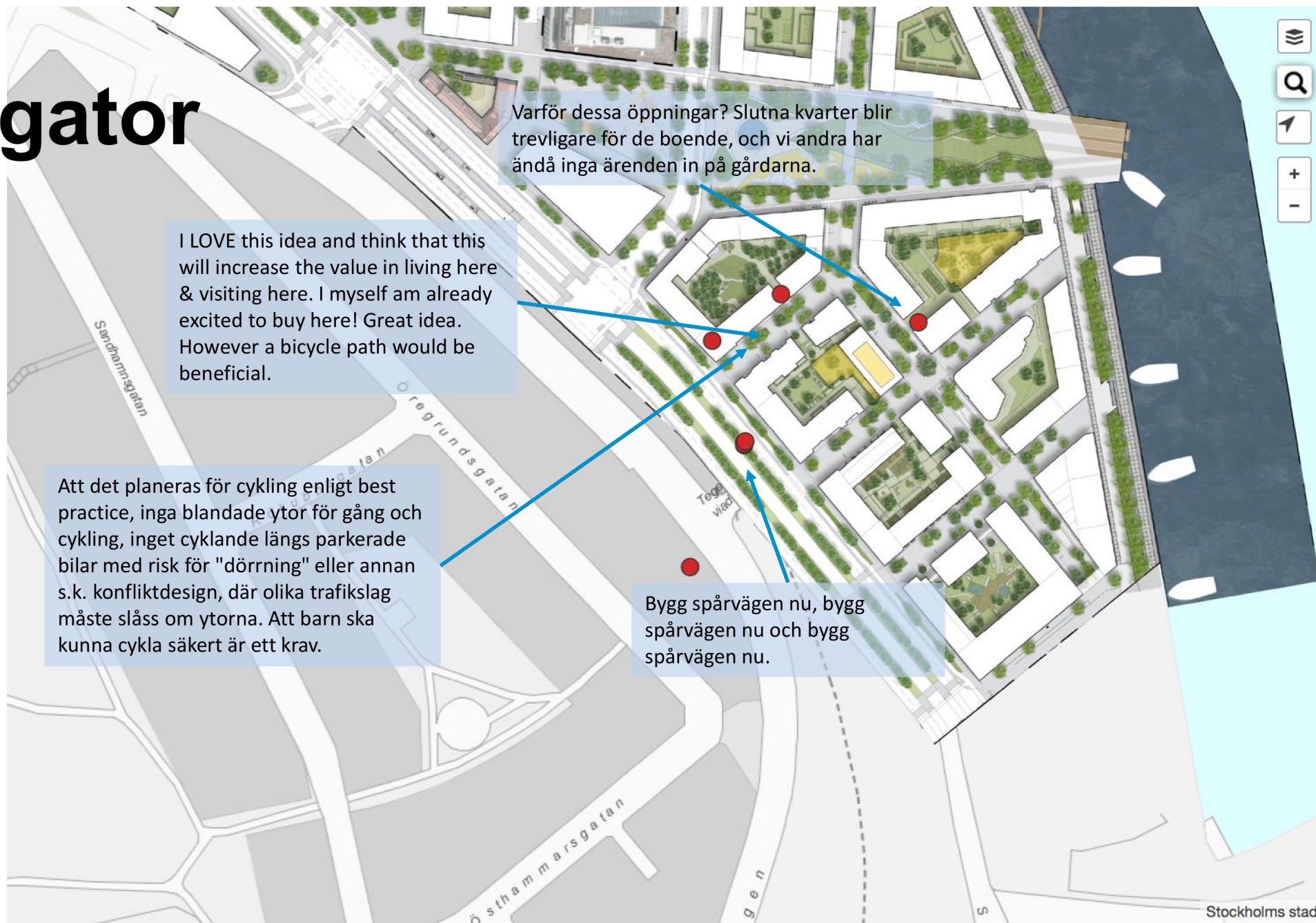
Stockholms
stad

Utomhusbadet



Stockholms
stad

Vistelsegator



Dialog med befintliga företagare i Södra Värtan

Dialog med befintliga företagare

Stockholms stad och företagargruppen i Norra Djurgårdsstaden anordnade den 9 mars 2017 en halvdags workshop om detaljplaneförslaget för Södra Värtan. Totalt medverkade ett trettiotal företagare från området.

Syftet var att samla in erfarenheter om området idag samt få deltagarnas syn på planförslaget utifrån ett företagarperspektiv.

Workshopen var uppdelad i två delar, området idag och området i framtiden.

Bästa och sämsta platserna

Deltagarna blev ombudda att sätta ut de bästa (★) och sämsta (✖) platserna i området idag



Gruppövning 1: Området idag

1. Någon särskild anledning till att ni är etablerade i Södra Värtan?
2. Vilka kvaliteter i området finns för ditt företag?
3. Vad finns det för nackdelar med att sitta i

Området idag

1. Någon särskild anledning till att ni är etablerade i Södra Värtan?

- Utvärdering av områdets potential genomfördes innan etablering
- Tillgång till rätt målgrupper av kunder (t.ex. hantverkare)
- Rätt känsla – hamnmiljö, karaktär och lokaler
- *Ibland är det tillfälligheter som fört företag till området*
- Överkomliga fastighetspriser
- Suttit här i 35 år redan

Området idag

2. Vilka kvaliteter i området finns för ditt företag?

- Bra hyressättning
- Det finns viktiga företag i området
- Närliggande verksamhet och servicefunktioner
- Närhet till kunder
- Området växer. Förväntningar på ökat kundunderlag.
- Självförsörjande stadsdel

Området idag

2. Vilka kvaliteter i området finns för ditt företag? [forts.]

- Trivs bra, sjöutsikt och vackert
- Marina, hamnläge, infrastruktur
- Gamla tullbevakningsbyggnaden är en tillgång
- Konstnärsateljéer, snickeri, möbelrenovering
- Närheten till vatten och nationalstadsparken
- Blandning/mångfald på alla plan

Området idag

3. Vad finns det för nackdelar med att sitta i Södra Värtan?

- Dåliga kommunikationer till och från området
- Dåligt restaurangutbud
- Bristfällig skyltning
- För mycket p-platser, för lite garage
- Stöddiga och stökiga yrkesskolelever
- Tidsaspekten – lång tid tills området är färdigställt

Området idag

3. Vad finns det för nackdelar med att sitta i Södra Värtan? [forts.]

- Behov av modernisering och uppfräschning
- Känns mörkt, obehagligt och otryggt på kvällstid, t.ex. bus från färjorna, fylleslag i Finlandsparken, tunnelbanegången etc.
- Stölder
- Nedskräpning och klotter

Gruppövning 2: Planförslaget

1. Vilka möjligheter innebär planförslaget för ert företag?
2. Vilka farhågor har ni?
3. Vad skulle ni vilja ändra på?

Planförslaget

1. Vilka möjligheter innebär planförslaget för ert företag?

- Mycket större kundunderlag; möjlighet att etablera kontor
- Mer affärsmöjligheter i längden; affärsmöjligheter under byggtiden
- Lättare att ta sig hit; ökad rörlighet i området
- Fler restauranger och ökad handel

Planförslaget

1. Vilka möjligheter innebär planförslaget för ert företag? [forts.]

- Roligare, ökad trygghet och bättre service för medarbetarna
- Ökad attraktionskraft i området; även värden i befintlig bebyggelse
- Ökat samarbete mellan företagen

Planförslaget

2. Vilka farhågor har ni?

- Byggtiden kommer att vara påfrestande. Det krävs planering av flöden, skyltning, turtäthet för bussar etc. Undvik eftersläp.
- Oro för transporter och leveranser
- Ökad kriminalitet under en period men även att närheten till färjetrafiken även fortsättningsvis lockar brott, smuggelgoods och fylla.
- Spårväg dras genom Energihamnen – problem för Fortum
- Blåsig och kallt längs vattnet

Planförslaget

2. Vilka farhågor har ni? [forts.]

- Att vi måste flytta pga. inte ändamålsenliga lokaler. Speciella lokaler med högt i tak och garage med plats för höga fordon. Närhet till viktig serviceverksamhet och till befintligt mediekluster (eftersom vi köper mycket lokalt). Läget i staden är väldigt viktigt.
- Minskad tillgänglighet för besökare.
- Underdimensionering av p-platser för företagens behov.

Planförslaget

2. Vilka farhågor har ni? [forts.]

- Att bykänslan inte kommer att infinna sig. Dyrt. Homogent. Inte första köpet. Hur lyckas med att de som bor också arbetar här? Det behövs större blandning – ålder, storlek på företag, inte bara kontor etc.
- Saknar idrottsplats/fotbollsplan
- Risk för mycket ljud på bostadsgårdar som har förskola.
- Motsättning mellan hamnverksamhet och boende.
- De allmänna garagen – fara för brott? Trygga garage.

Planförslaget

3. Vad skulle ni vilja ändra på?

- Bygg mer – är det inte mycket park?
- Blandade bostadsformer. Inspiration från Paris.
- Möjlighet för äldreboende/serviceboende
- Små öar utanför strandkanten/södra kajen med sittmöjligheter
- Båtplatser, ett mindre båtvarv och segelmakeri.
- Att vi ses hos varandra. Mer dialog mellan företagen i området.



SWEDEN RESEARCH

TJEJER I STOCKHOLMS UTEMILJÖER

En överblick för planeringen av Södra Värtans utemiljöer

Februari 2017

TJEJER I STOCKHOLMS UTEMILJÖER

En överblick för planeringen av Södra Värtans utemiljöer

SAMMANFATTNING	2
BAKGRUND OCH METOD	3
PLATSER DE TYCKER OM	4
BILDEN AV SÖDRA VÄRTAN IDAG	6
TRYGGA OCH OTRYGGA PLATSER	6
UMGÄNGET OCH FRITIDEN	7
TJEJER OCH KILLAR I UTEMILJÖERNA	8
GENERELLA ÖNSKEMÅL FÖR SÖDRA VÄRTANS UTEMILJÖ	8
VAD KAN FÅ TJEJER ATT KOMMA TILL SÖDRA VÄRTAN?	11
BILAGA: SAMTALSGUIDE	14

Sammanfattning

Den här rapporten redogör för vad 34 flickor och unga kvinnor i åldrarna 12 till 18 och boende i olika delar av Stockholm sagt om sin användning av Stockholms utemiljöer, och om andra platser för umgänge och aktivitet. De har också delgett sina tankar kring hur Södra Värtans utemiljöer kan attrahera dem och andra flickor och unga kvinnor, som vi i rapporten benämner tjejer.

Nedan följer en kort sammanfattning i punktform av resultaten från studien.

- ✓ Majoriteten av de platser som deltagarna anger som favoritplats i Stockholm är en park, ett torg eller ett område av något slag, utan någon särskild funktion eller möjlighet till planerad aktivitet.
- ✓ Den mest återkommande aktiviteten i umgänget med vänner är att gå på kafé och gå i affärer i köpcentrum eller på stan, samt att promenera. På sommaren använder de också parker för picknick och häng.
- ✓ Alla utom fyra hade helgen innan intervjun minst en gång förflyttat sig till ett annat område än sitt eget.
- ✓ När deltagarna beskriver vad som skulle attrahera dem till utemiljöerna i Södra Värtan, handlar mycket om en fin miljö, öppna ytor och (ute)serveringar av olika slag. De uttrycker också en önskan om att nyttja det vattennära läget, för bad, linbanor, flottar eller promenadstråk med utsikt.
- ✓ Möjligheter till aktivitet kommer också upp. De flesta ser det som positivt om det finns något att göra, ifall någon får lust, men att huvudsaken är att det på platsen i fråga går att hänga, äta, fika och umgås.
- ✓ Vad som specifikt drar tjejer generellt menar de vore möjligheter till picknick, förekomsten av uteserveringar och att det är en ljus miljö. Vad gäller aktiviteter kommer blandade förslag. De mest frekventa är att ha utrymme för att sätta på musik och för dans, samt att ha riktade organiserade aktiviteter som de tänker att fler tjejer än killar deltar på, som till exempel yoga.
- ✓ I alla intervjugrupper uppstår konsensus till någon grad, om att killar och tjejer nyttjar utemiljöer på olika sätt. De beskriver det olika: att killar låter mer, rör sig mer, är mer aktiva, men också tvärtom att killar i lägre grad behöver en planerad aktivitet för att umgås, jämfört med tjejer. När de umgås i grupper med både tjejer och killar upplever flera att det blir mer aktivitet även för tjejerna.
- ✓ I alla intervjugrupper framkommer att det finns situationer där närvaron av yngre och/eller äldre män påverkar deras vilja att vara på en plats negativt. Det är ofta situationer där männen är i majoritet på platsen.
- ✓ Flera av sakerna deltagarna beskriver önskemål om för rekreation och umgänge, fyller också funktionen av att inge trygghet. Ett exempel är uteserveringar och kaféer, som flera menar gör att det finns mycket människor, som i sin tur minskar risken för att de ska kunna bli utsatta för ett brott utan att bli upptäckta.
- ✓ Den huvudsakliga känslan respondenterna menar att de vill känna på Södra Värtan är "tryggt". Det näst mest frekventa förslaget är "mysigt".

Bakgrund och metod

Som en del av Stockholm stads arbete med Norra Djurgårdsstaden ingår att utveckla ett område som går under namnet Södra Värtan. Södra Värtan rymmer bostäder, förskolor, kontor, med mera och även utemiljöer, parker och stråk. Avsikten är att dessa ska attrahera personer från det geografiska närområdet liksom andra delar av Stockholm. För att förbättra kunskapen om vad som skulle attrahera specifikt flickor och unga kvinnor, har Sweden Research på uppdrag av Stockholms stad genomfört en studie med avsikt att få en fördjupad kunskap om hur 12- till 18-åriga flickor och unga kvinnor i Stockholm använder utemiljöer och nyttjar sin fritid, samt vad de hypotetiskt tror skulle attrahera dem personligen men också den inringade invånargruppen mer generellt. Under arbetet och följaktligen också i rapporten har vi använt begreppet "tjejer" som benämning för gruppen.

Totalt 34 respondenter har deltagit i studien, indelade i fem grupper där de i grupp blivit intervjuade under cirka en timme. Samtalsguiden researchteamet använde sig av finns som bilaga till rapporten. Intervjun har varit av strukturerad karaktär med frågor som varit desamma för varje grupp och med ett fåtal undantag ställts i samma ordning till samtliga. Formen för intervjun har varit avslappnad och av samtalskaraktär. Mellan frågorna har respondenterna haft utrymme att själva utveckla tankar som lett bort från den första frågan. Samtliga reflektioner som uppstått under samtalen har legat till grund för rapporten och sammanställs här när de är relevanta för att ge en rättvis bild, inte enbart de delar som direkt besvarat frågorna som ställts.

Respondentgrupperna har blivit rekryterade i samarbete med fyra skolor: Gärdesskolan, Vårbyskolan, Hermods gymnasium och Östra reals gymnasium. De två förstnämnda är högstadieskolor. På Östra reals gymnasium genomfördes två gruppintervjuer, på övriga en. På intervjun på Hermods gymnasium hade en deltagare precis fyllt nitton år. Hennes svar är också med i materialet och del av underlaget och rapporten. Övriga deltagare var samtliga mellan 12 och 18 år gamla. Respondenterna valdes för att få spridning på ålder och bostadsort. Ett antal respondenter var bestämda att vara från närområdet kring det kommande Södra Värtan, en del boende i andra delar av Stockholms innerstad och en del boende utanför tullarna i områden med tunnelbanestationer längs röda tunnelbanelinjen.

<i>Grupper</i>	<i>Ålder</i>	<i>Antal</i>	<i>Bostadsort</i>
Vårbyskolan	12-14 år	6	Alla boende i Vårby gård
Gärdesskolan	14-15 år	7	Alla boende på Gärdet
Hermods gymnasium	18-19 år	8	Boende från olika delar av Stockholms län
Östra reals gymnasium	16-18 år	13	En del boende i Östermalms stadsdel, en del från andra delar av innerstan och en del från olika andra delar av Stockholms län.

Platser de tycker om

Majoriteten av de platser som deltagarna anger som favoritplats i Stockholm är en park, ett torg eller ett område av något slag, utan någon särskild funktion eller möjlighet till aktivitet. En del uttrycker att de gillar att vara på dessa platser för att det finns möjlighet att vara för sig själv, och en del för att det finns andra människor där. Samma person kan pendla mellan att vilja vara själv och bland folk och beskriver då möjligheten att välja i förklaringen till valet av favoritplats. Slussen, Gamla stan och T-centralen återkommer också, ofta förklarar med preferensen för det folkmyller som finns där. Tre av de 34 respondenterna anger en plats vigd för en specifik aktivitet som sin favoritplats: ett stall, i två fall, och en dansstudio, i ett.

Inventeringen av vilka platser respondenterna hade besökt under helgen innan intervjun, visar att nästan alla rör sig vid något tillfälle bortom sitt eget bostadsområde.

Vad gäller platser utanför Stockholm är det blandat. Varför dessa är platser de särskilt tyckt om har ofta att göra med att platsen antingen var fin, eller att människorna var trevliga eller att de besökte familj eller vänner där, som de tyckte om att vara med på platsen. De som gillade platsen där de umgicks med sina nära, uttrycker sig också positivt om själva platsen, området eller samhället.

När de berättar om drömplatser är det vanligast att det är utifrån en idé om platsens utseende, och i vissa fall också om platsens eller invånarnas karaktär.

DELTAGARNAS FAVORITPLATSER

** Angivna individuellt utan samråd, de i fetstil är angivna av två eller tre respondenter, övriga av en respondent var.*

Djurgården	Base23
Gamla stan	Bredäng
	Drottninggatan
Kungsträdgården	Duvberget i Vårby gård
Kristineberg / Fredhäll	Hammarby Sjöstad
	Lejondal, sjö i Järfälla
Skinnaviksparken	Mariatorget
Stallet	Mälaren vid Norsborgs brygga
Stan	NK
	Odenplan
T-Centralen	Råcksta
Tessinparken	Slussen
	Ungdomsgården i Vårby
	Vasaparken
	Vitabergsparken

PLATSER UTANFÖR STOCKHOLM DELTAGARNA TYCKT OM

** Angivna i samtal med övriga deltagare*

Belgien, Bryssel	Nice
Blå lagunen på Ekerö	Norrköping
Central Park	Serbien
Danmark	Skärgården
Göteborg	Somalia
Irak	Spanien, Costa del sol
Jamaica	Spanien, Mallorca
Lantställe	Thailand
Libanon	Tyskland, Berlin & Hamburg
London, Richmond	Varamostranden i Motala
Mexico	Västkusten

PLATSER DELTAGARNA TROR ATT DE SKULLE TYCKA OM

** Angivna i samtal med övriga deltagare, de i fetstil är angivna av två eller tre respondenter, övriga av en respondent var.*

Dubai	Galapagosöarna
London	Jamaica
Hawaii	Karibien
Tokyo	Kuba, Havanna
USA	Machu Picchu
	Maldiverna
	Någonstans där det är blått och fint
	Paris
	Reykjavik
	Sydney
	Thailand

Bilden av Södra Värtan idag

De som bor nära Södra Värtan har i regel varit där någon gång. Av de som inte bor där men går i skolan i närliggande Hermods gymnasium, har passerat där någon gång. De ser området som "tråkigt", "färjor", "industriområde", "dött", "grått". En person uttrycker sig positivt om området och menar att det är mycket turister, vilket hon menar är kul. En av studenterna på intilliggande Hermods gymnasium säger att "Jag tycker det är synd, när man kan se ut mot vattnet. Så jag tycker det är synd att det inte är mysigt."

Att utveckla området till en attraktiv miljö ställer sig alla positiva till. Många praktiska frågor som kommer upp när vi tittar på kartan rör huruvida det kommer att gå att bada och hur vattnet ska användas.

Trygga och otrygga platser

På frågan om vilka platser de undviker, är det platser de upplever som farliga. Vad som är farligt kan dock skilja sig: *"Ska man till Kampementsbadet härifrån så går man hellre på öppna fältet på Gärdet. Jag undviker gångvägen i skogen"*, förklarar en 14-åring som bor nära Gärdet. Samtidigt tycker en annan tvärtom att det känns mindre farligt att gå på gångvägen än på det öppna fältet. Samma tudelning återkommer i de andra samtalen, där en del tycker att öppna ytor känns farligare på natten än avskärmade gångstråk. "Plattan" vid T-centralen återkommer också i flera grupper som en otrygg plats.

De öppna ytorna som blir otrygga är inte alltid park- eller grönytor utan kan också vara torg vid bebyggelse. En artonåring från Huddinge kommun förklarar det så här: *"När det är ett öppet torg är det väldigt många som går i högstadiet som hänger i centrum med sina moppar och börjar skrika på en, bara för att få uppmärksamhet eller någonting. Det är ju just för att det är så öppet. Vore bra om det finns något mindre ställe de kan hänga på så kan jag gå ifred."*

Det går att urskilja att flera av sakerna som deltagarna pratar om att de vill ha på en plats, är sådant som också inger trygghet. Att det är viktigt blir också bekräftat i intervjuens sista moment där de individuellt anger vilken känsla som är viktigast ska råda i Södra Värtan för att just tjejer ska välja att röra sig i utemiljöerna där hälften då väljer "tryggt" eller "trygghet".

Sådant som kommer upp som förslag för att göra platsen attraktiv, utan att samtalet är inne på trygghet, återkommer längre fram i samtalen när vi kommer in på trygghet: Närvaron av familjer, så att det blir blandade åldrar (*"om det är barnfamiljer där lockar det inte de kriminella männen"*), uteserveringar och kaféer som har öppet sent (*"det känns tryggt om det finns folk runtomkring"* och *"om jag vet att någon hör om jag skriker om något händer, eller att jag kan springa till någon"*) eller mysig belysning. Det kommer också fram konkreta förslag enbart kopplade till tryggheten, när det är frågan på bordet: närvaron av ordningsvakter och övervakningskameror. Det förstnämnda väcker ingen polemik i de samtal där det kommer på tal, medan det sistnämnda kommer upp i ett av de fem samtalen, möter reaktion och blir problematiserat av majoriteten av deltagarna. Efter några meningsutbyten är det när diskussionen är avslutad inte konsensus

vare sig för eller emot, och den som argumenterade för övervakningskameror som ett sätt att förhindra överfall har fått större förståelse. I ett av samtalen kommer Lugna gatan upp som ett alternativ till ordningsvakter.

Umgänget och fritiden

Den mest återkommande aktiviteten i umgänget med vänner är att gå på kafé och gå i affärer i köpcentrum eller på stan. Respondenterna från Vårby var ett undantag vad gäller fikandet, men cirkulerade också med sina vänner i affärsområden. När de samlades annars var det på "vilken plats som helst", eller på ungdomsgården i Vårby. *"Man är ju med sina vänner, man åker till patser. Man bara sitter, pratar."* På ungdomsgården finns aktiviteter, studio med mera, men den huvudsakliga anledningen för dem att gå dit är att det är folk de känner där. *"Jag vet att om jag går dit är det någon jag känner där. Och om det inte är det så finns personal som jag kan prata med. De är ungefär fem år äldre än oss, så det är kul att hänga med dem. Och det finns mycket valmöjligheter där, spel och så också."*

Flera respondenter berättar om hur de oavsett årstid ibland träffas för att gå på promenader, utan ett specifikt mål, även de äldre respondenterna.

På sommarhalvåret menar de flesta att det blir mer picknick och bad, gärna på öppna parkytor som till exempel Gärdet eller parkerna inne i stan. Respondenterna som går i högstadiet och bor på Östermalm berättar hur de *"går och köper en sallad på Ica och går till en park"*. De myndiga respondenterna bor i olika delar av Stockholm, och de flesta menar att de förflyttar sig till en annan plats än i hemområdet, ofta in till innerstan och där möter upp folk som de går till någon park eller liknande tillsammans med. Ett fåtal av de äldre respondenterna håller sig i sitt hemområde oftare än de rör sig därifrån.

Vissa rör sig också ensamma, ofta i naturområden som en sjö eller en skog. Det kan vara promenader eller att sätta sig själv vid vattnet. Flera joggar och tränar ensamma. Ett fåtal respondenter är helt oförstående inför alternativet att göra något ensam.

Ungefär hälften uttrycker att de ibland gör saker med sin familj, utanför hemmet. Här uttrycker fler av de boende närmare centrala Stockholm att de då äter på restaurang och bland de som bor utanför tullarna är det fler som berättar att de åker på utflykter i Stockholm eller Sverige, ibland för att hälsa på släktingar eller vänner till familjen.

Tjejer och killar i utemiljöerna

I alla grupper kommer det upp reflektioner kring att killar beter sig annorlunda än tjejer i utemiljön. Det finns de som inte håller med, men i regel verkar konsensus råda om att så är fallet, åtminstone i någon grad. En fjortonåring boende på Gärdet: *"Killar brukar mer spela fotboll och göra massa andra saker. Vi tar det mer lugnt. Vissa killar är helt galna, andra lugna. De brukar springa runt, och skriker. Utan alkohol, men alla killar är väldigt... speedade"*.

De äldre respondenterna ser liknande tendenser: *"Stereotypiskt kanske, man säger att majoriteten av killarna är mer aktiva, rör sig. Och tjejer som är mer mainstream gillar att gå till kafén, men jag tror att det är lite så."* En annan respondent bygger på hennes uttalande: *"Om du tittar på Fredhäll, det är ett praktexempel på att bara killar är där. En tjej hoppar inte från en ponton. Jag badar inte där heller, för alla killar är där och hoppar och gör en bakåtvolt. Nu är det svårt att göra det vid ett berg, men om det var en strand, skulle det bli både tjejer och killar."*

I gruppen från Vårby tycker en av respondenterna att tjejer är ute mer än killar, eftersom killarna *"är hemma och spelar spel"*. När det kommer till de som väl är ute tycker en i gruppen att *"killarna tar mer plats. Inte tar mer plats så... de har enklare att hänga, har enklare för att prata, göra spontana grejer helt plötsligt. De har roligt bara av att gå ut. Vi tjejer, vi planerar allting innan vi går ut."*

I en av de andra grupperna med äldre förklarar en respondent skillnaden så här: *"Om det är med killkompisar så går vi mer till en fotbollsplan och man gör något och sedan spelar vissa och andra hänger. Typ på Tanto. Om det är mer tjejer så gör vi inte så mycket, hänger."*

Under samtalen rörande skillnader mellan killar och tjejer i utemiljöerna, uttrycker flera tankar kring att det är positivt om det finns platser där det går att göra saker, ifall någon får lust, men att det viktigaste för att de ska välja att vara där är att det går att hänga, äta, fika och umgås.

Generella önskemål för Södra Värtans utemiljö

17- till 18-åringar

Typ som Hornsberg, trä lyser upp jättemycket.

När jag tänker hamn, tänker jag – Köpen hamn, fint att alla husen är olika färger, typ

Fint om det är lite gammalt också.

Som Gamla stan, det är jättemysigt.

Mycket uteplatser.

Kaféer.

Det jag gillar med Hornsberg, att det är uppdelat, någon restaurang mitt i.

Dom där solstolarna som man kan sitta några stycken på.

Mycket platser man kan sitta på.

Grill, ställen man kan grilla på, gräsplättar, det är jättemysigt.

En korvkiosk som säljer Sojakorvar

Härliga långa gungor som hänger i trädet

Event

En härlig uteservering

Öppna vegansk restaurang.

Strandbryggan, eller nåt sånt

Inte kedjor, nåt originalt.

Inte kedjor. [Syftar på kafé- och restaurangkedjor]

Kafé på dagen, på kvällen bar. Oh my god.

Vill ha utsikt.

Då kan man lika gärna ha kafé med vattenutsikt, jättegott fika på dan, sen på kvällen glas vin och snacks och så.

Kanske svårt att göra vattensporter.

En flytbrygga.

Hyra en kanot, eller nån kommer med vattenskotrar.

En uteservering på en flytbrygga.

Studsmattor, utegym hade varit jättenice.

Speciellt vid sjön, ändå en promenad där man kan gå, alltid trevlig med utegym då.

Springa i motionsspår.

Trampolinpark.

Om man gör en strandpromenad, längs promenaden kan man lägga bänkar här och där.

Varför lägga det bredvid tutande färjor - varför lägga det där? Känns inte mysigt.

Mycket ställen där man kan sitta, inte bara några få bänkar.

Aktiviteter som man kan göra. Typ spel i marken.

Eller BARA gräs. Kanske runda bord som man kan sitta vid.

Uteserveringar. Kanske fik.

Fik som är öppet sent - det finns bara Café 60 i princip.

Och restauranger släpper inte in om man är under 18. Typ på Vapiano släpper de inte in oss efter klockan sex - så då måste man ha med sig föräldrarna för att få äta ute. Eller äta klockan fyra det vill man ju inte.

Bryggor som på Essingeöarna. Kanske grillplats. Vi använder det inte så mycket. Vi använder kanske mer engångsgrillar. Men bra med möjligheter.

Framförallt bord. Nu i Humlegården är det en bänk. Och så finns en annan bänk 100 meter därifrån.

Gräsmattor, lyssna på musik.

Platser där man kan hänga med sina kompisar.

Belysning i parker. Särskilt senare på kvällen.

Gräs, kaféer.

Håller med men kaféer finns överallt men kanske mer uteserveringar och inte jättedyra så man kan vara där. Att man kan sitta under värmelampor under filter på vintern. Det är mysigt.

Fotbollsplaner - det är kul men kanske inte att man väljer det.

Men kanske utegym eller zumba utomhus, organiserad träning.

Dansbanor där man kan koppla i sin iPhone och spelar musik.

Generella önskemål för Södra Värtans utemiljö, fortsättning

12- till 15-åringar

Om det fanns internethörna, utomhus.

Om det finns såna platser där man kan ladda sin lur.

Graffitivägg,

Man borde ha en sän (pekar på sittbänk i två nivåer).

Jag åker inte från Vårby så där långt bort bara för att gå till en park.

Men om det finns saker man kan göra, som Andys lekland, som Bounce, Laserdome eller något sånt att göra.

Som aktiviteter att göra.

Sen om man ska göra en park, kan man göra en väldigt cool med cool arkitektur, och så, skatepark,

Typ högtalare, som dom har gjort i Vårby. (Dansbana där det går att docka i sin mobil)

Dansbanan, ganska många som sitter där.

Om man dansar, fin musik, man inspireras av andras musikmaker och så, göra mycket, det finns pingisbord, dom varierar mellan saker, det lockar mycket.

Sommaren äventyrsbad.

Ungdomsgård, dansbana.

Äventyrsbad, omöjligt kanske. Karuseller, legoland, en karusell i vattnet.

Om bara parker åker vi inte dit.

Om det är något som redan finns i Skärholmen, varför åka till en längre plats.

Coolt om man skulle kunna göra en jättelång linbana, om man typ... Alltså en man hänger i, ifall det är bad, som skulle vara kul i en park.

Parklek för de som är mindre, med gungor.

Caféer.

Bänkar som man kan sitta på och massa bord.

Platser att sitta på.

Gräs så man kan sola och ha picknick.

Det finns inga bra ställen på vintern. Svårt att komma på för det är så kallt på vintern så man vill liksom inte vara ute.

Skulle vara kul med utegym.

Basket och fotboll skulle funka och vara roligt för oss också.

Studsmatta - typ som i Vasaparken. Roligast med riktig studsmatta men fattar om det är svårt. Fast det skulle vara roligast.

Vad kan få tjejer att komma till Södra Värtan?

Förslagen för att locka särskilt tjejer rör framförallt möjligheten att umgås med sina vänner. Ytor för picknick, tillgängliga allmänna bord som är till för alla som vill ha med sig något och sätta sig, restauranger och kaféer. Ofta förstärkt med känslan av att det är "mycket" av allt detta, och att det finns valmöjligheter i allt från vart du sätter dig till vilken typ av mat det går att beställa.

Belysning och andra aspekter av platsens gestaltning återkommer också som något som specifikt skulle attrahera tjejer. "Sen om man ska göra en park, kan man göra en väldigt cool med cool arkitektur, och så", förklarar en trettonåring boende i Vårby gård. De äldre deltagarna formulerar det oftare i termer som inbegriper ljus och ytor: "Lite mer ljusa ytor, då blir det mer möjligt för tjejer att umgås där."

Särskilda aktiviteter för att attrahera tjejer och dem själva personligen, är inte frekvent bland förslagen de i slutet av intervjun sammanfattar individuellt utan att samråda med de andra i gruppen. Samtidigt säger flera att det är roligt med aktiviteter och föreslår aktiviteter innan samtalet om vad som specifikt lockar tjejer kommer upp. En av deltagarna från Vårby säger också att hon inte skulle åka så långt bara för att gå till en park, men att någon aktivitet däremot skulle kunna locka henne. Gruppen från Vårby utmärker sig jämfört med de andra fyra i att respondenterna tror mer på aktiviteter för att dra folk från Vårby, och även just tjejer från Vårby.

Det som i samtalen kommer upp som möjligheter till aktivitet som alla grupper deltagare tror lockar tjejer mer än killar (och generellt även skulle locka dem själva), är exempelvis dansbana, utegym och att det anordnas aktiviteter som utomhusyoga, dans eller annat som de upplever attraherar fler tjejer än killar. En del menar också att tillgång till vissa bollplaner kan attrahera, men det blir inte lika stark konsensus kring det. En artonåring boende i innerstan menar att det i så fall måste vara genomtänkt: "Om inte bara killar ska hänga i en park kan det vara en bra idé att man inte gör en skateplan, fotbollsplan och basketplan bredvid varandra. Då har man dragit dit alla. Blanda med andra saker istället."

I en grupp uppstår en diskussion om att sätta regler i parkerna, för att ha mer ordning och undvika killar som "är kaos". En deltagare undrar då hur hon tänker att det ska gå att sätta regler i en park och samtalet övergår då till att ha en killsida och en tjejsida i parken, vilket till slut avskrivs som "fett onödigt". I en annan grupp uppstår också idén om en killdel och en tjejdell, som också möter motstånd från andra deltagare som tycker det känns konstigt att göra så.

PRIORITERAT FÖR ATT FÅ TJEJER ATT VARA I SÖDRA VÄRTAN, ENLIGT DELTAGARNA

* Deltagarna blev i slutet av intervjun ombdda att skriva max tre saker som de tyckte var de viktigaste att ha i Södra värtans utemiljöer, för att få just tjejer att komma dit. Samtliga förslag ordagrant återgivna, klustrade.

Cafeer
Cafeer/uteserveringar
Korvkiosk med sojakorv

Fik
Fikaställen

Uteservering
Uteserveringar (restauranger, cafeer)

Mysiga uteplatser med fin natur som gräs
där man kan ha picknick
Sittplatser + bord + gungor
Gräs som man kan sitta & umgås på
Ha bänkar/bord
Stora uteplatser där man kan sitta

Restauranger mm öppet längre på kvällen / nätter
Restauranger/cafeer som har öppet efter kl 00/01
Sena öppettider

Park med väldigt cool arkitektur
Fin och omskött miljö
Fin omgivning

Trivsamt miljö
Trivsamt miljö
Göra det fint

Trygga miljöer, ställen med bänk & gräs
Trygga miljöer runt som är öppet länge

Högtalare
Musikplats
Dansbanor

Vakter
Belysning

Fler tjejaktiviteter exempelvis yoga vid
vattnet
Organiserade aktiviteter
Spegelrum
Äventyrsbad
Ställe att sitta och ha wifi

VILKEN KÄNSLA VILL JAG SKA RÅDA PÅ SÖDRA VÄRTAN

** Deltagarna blev som sista moment ombdda att skriva ner den känsla de tycker är viktigast ska kännas på Södra Värtan. Orden i minsta graden angavs av en respondent, övriga av fler, i fallande ordning.*

Tryggt

Mysigt

Roligt

Trivsamt

Inbjudande

Att man kan våga vara sig själv

Bra

Energiskt

Glad

Lugn!

Lycka

Lätt att vara där, ingen press

Skönt att sitta där

Säkert

Uppfriskande

Sweden Research gör studier kopplade till social hållbarhet och urban utveckling åt kommuner och myndigheter. Projektledare för det här uppdraget har Carlos Rojas och Marlena Batist varit.

www.swedenresearch.se

BILAGA:

SAMTALSGUIDE

Tjejer 12-18 om Södra Värtans utemiljöer

Platser idag

Introduktionsrunda där alla säger sitt namn och en favoritplats / en plats de tycker om att vara på.

Vad är det som gör dem till era favoritplatser?

[postits]

Kan ni göra en kort lista bara på vilka platser ni var på förra helgen, förutom hemma? Ingen behöver visa eller berätta.

Vilken av de här platserna var bäst att vara på? (Kändes bäst, var roligast eller skönast att vara på) Gör en stjärna på den.

Är det någon som vill berätta vad ni satte en stjärna för? Berätta varför!

Förutom platser ni var på förra helgen – vad har ni för favoritplatser som ni tycker om att vara på?

Finns det någon plats någon annanstans än i Stockholm, i något annat land eller någon annan stans i Sverige, som ni tyckt om extra mycket? Varför?

Platser som ni inte varit på då – finns det någon sån som ni liksom kan drömma om eller tänker att det där är lätt bästa stället, dit vill jag åka! Någon plats ni drömmer om? Vart som helst! Det kan vara utanför jorden till och med...

Fritid och umgänge

Vad gör ni när ni umgås med kompisar?

Varför är ni på just de platserna?

Är det skillnad på vintern och sommaren?

När ni umgås med familj då, finns det platser ni är på med dom som ni inte är på med kompisar?

När ni väl är någonstans, säg i en park eller så, med era kompisar – är det skillnad på vad ni gör där beroende på vad era kompisar som är tjejer gör och era kompisar som är killar?

Tänker ni att det är något särskilt som gör att det blir så? (Kan något göra det annorlunda?)

Finns det platser ni går till ensamma också?

Platser ni undviker då? Antingen själva eller tillsammans med kompisar.

Södra Värtan

[Visa på karta vart området är]

Har ni varit här?

(fråga explicit eller märk om det är skillnad på de som bor närmast området)

Vilken bild har ni av det här området idag? Hur "ser folk" på det?

Det kommer byggas hus och också finnas en del utemiljöer och parkytor – vad tänker ni att ni skulle vilja se på såna? Vad tycker ni de som planerar dom ska tänka på?

Förklara problemställningen med att tjejer använder utemiljöerna mindre än killar och att det är en anledning till det här samtalet,

Vad tror ni skulle få fler tjejer att använda utemiljöerna på Södra värtan?

Fler saker ni kommer att tänka på som ni skulle vilja se på Södra Värtan?

Avslutning

[postits]

Kan ni skriva ner de tre viktigaste sakerna som ni tror skulle få fler tjejer att använda de här platserna?

(när de gjort det:) Sätt en stjärna på den saken som är viktigast för just *dig*

Och en sista grej: om ingen av sakerna ni skrivit är en känsla, alltså att det ska kännas på ett visst sätt eller så, kan ni skriva dit en sak till bara om hur ni skulle vilja att känslan var, på den här platsen?